

A Fővárosi Ítéltábla dr. Janda Balázs ügyvéd (...) által képviselt ... (felperes címe) felperesnek a Dr. Muszev Dancso Ügyvédi Iroda (fél címe , ügyintéző: dr. Muszev D. Dancso ügyvéd) által képviselt ... (I.rendű alperes címe.) I. rendű és Bánréviné dr. Halász Edina kamarai jogtanácsos által képviselt II.rendű alperes neve(...) II. rendű alperesek ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2019. június 28-án meghozott 8.G.40.269/2017/56. számú ítélete ellen a felperes részéről 57. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

r é s z í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a nem fellebbezett rendelkezését nem érinti, a fellebbezett részében az I. rendű alperessel szembeni keresetet elutasító rendelkezést a felé felperest 263.704 (Kétszázhatvanháromezer-hétszáznégy) forint perköltség fizetésre kötelező rendelkezéssel együtt helybenhagyja; egyebekben hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot e körben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

A Fővárosi Ítéltábla kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 100.000 (Százezer) forint másodfokú perköltséget; a felperes másodfokú perköltségét 100.000 (Százezer) forintban, a II. rendű alperesét 50.000 (Ötvenezer) forintban, a Magyar Állam által a felperes illetékfeljegyzési joga folytán előlegezett jogorvoslati illetéket 453.770 (Négyszázötvenháromezer-hétszázhetven) forintban állapítja meg.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a felperes keresetét - melyben kérte nemzetközi közúti árufuvarozás során bekövetkezett árue elveszés miatt támasztott 17.365 euró és járuléka i megfizetése iránt igényt az alperesek egyetemleges marasztalását - elutasította; a II. rendű alperes permegszüntetés iránti kérelmét elutasította; kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 263.704 forint, a II. rendű alperesnek 263.704 forint perköltséget, továbbá a Magyar Államnak külön felhívásra 316.400 forint feljegyzett eljárás i illetéket.

Az elsőfokú bíróság az elsődlegesen fuvar jogviszony létrejöttére, a fuvarozásra átvett áruért fennálló, az 1971. évi 3. számú tvr.-rel kihirdetett Nemzetközi Közúti Áru fuvarozás i Szerződésről szóló Egyezmény (CMR) 17. cikk 1. pontja szerinti kárfelelősségre alapított követeléssel szembeni azon I. rendű alperesi védekezésre figyelemmel, hogy az áru továbbításának a megszervezését szállítmányozóként vállalta, a fuvarfeladatot ténylegesen a megbízásából a II. rendű alperes által biztosított ... Kft. (a továbbiakban: fuvarcég) végezte, a felperes és az I. rendű alperes közötti jogviszony jellegét vizsgálta. Rögzítette, hogy az 1952. évi III. törvény (rPp.) 3. § (3) bekezdése alapján történő kioktatás szerint a perben a felperest a fuvarozás i szerződés, az I. rendű alperest a

szállítványozási szerződés létrejöttének az igazolása terhelte. Az I. rendű alperes fuvarszervezője, ... tanúvallomása alátámasztotta az I. rendű alperes azon előadását, a felperes jelezte, hogy cukorakománya van, mely fuvarfeladathoz partnert keres, az I. rendű alperes az általa ismert alvállalkozókat megkereste, de szabad kapacitás nem volt, ezért a fuvarfeladatot feltették az online ... oldalra és azon jelentkezett telefonon A rendelkezésre álló okiratok közül értékelte az I. rendű alperes részéről a fuvarcégnek adott fuvarmegbízást, az ezzel összhangban a II. rendű alperesnek írt felperesi kárbejelentő levelet, mely kifejezetten azt tartalmazza, hogy a fuvarfeladattal a fuvarcég került megbízásra, továbbá a káresemény bekövetkezése után e-mailen a felperesnek megküldött szállítványozási megbízás-visszaigazolást. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes által becsatolt elektronikus levelezés nem bizonyítja, hogy a perbeli esetben fuvarszervezést kötöttek volna, ugyanígy a becsatolt számlamásolatok sem, az e-mailek egy része 2011. évre vonatkozó levelek, melyek a felperesi állítás alátámasztására nem voltak alkalmasak. A rPp. 206. § (1) bekezdése alapján eljárva a rendelkezésre álló bizonyítékokat összességükben értékelve arra vont le következtetést, hogy a felperes a fuvarjogviszony létrejöttére tett állítását nem tudta igazolni, melyet a rPp. 164. § (1) bekezdése alapján a terhére kellett értékelni.

A szállítványozási megbízás visszaigazolása, a CMR fuvarlevél, a fuvarcégnek adott megbízás, ... tanúvallomása alapján az volt megállapítható, hogy a cukorküldemény továbbításához szükséges fuvarozási szerződést a saját nevében az I. rendű alperes megkötötte, a szállítást megszervezte, a fuvarcéget nem a teljesítési segédjeként állította ki a fuvarfeladat elvégzéséhez.

Mindezért a fuvarozási szerződés létrejöttére alapított igény nem megalapozott, szállítványozási szerződés létrejötte miatt az I. rendű alperes az árukárért fuvarozóként nem felel.

Nem osztotta az elsőfokú bíróság a másodlagosan állított, az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 515. § (1) bekezdése szerinti kötelezettség megszegésére, a fuvarozó gondos megválasztásának az elmulasztására, továbbá a rPtk. 520. §-a alapján fennálló szállítványozói kárfelelősségre történő felperesi hivatkozást sem.

Kifejtette, hogy az I. rendű alperes nem maga fuvarozta a küldeményt, azt nem gyűjtőforgalomban továbbította, ezért a rPtk. 520. §-a alapján a szállítványozási tevékenysége körében a küldeményben bekövetkezett kárért fuvarozó módjára nem felel.

A szállítványozói kötelezettség megszegése körében a felperest az I. rendű alperes jogellenes eljárása és annak igazolása terhelte, hogy az állított szerződésszegéssel okozati összefüggésben keletkezett kára; az I. rendű alperest pedig a mentesülése körében annak bizonyítása terhelte, hogy a fuvarcég kiválasztása során az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsította. A fuvarcég megbízása körében az I. rendű alperes ügyvezetője akként nyilatkozott, hogy a ... rendszerben leellenőrizte a társaságot. Kétségtelen, hogy ez a fél egyoldalú nyilatkozatának minősül, azonban okiratokkal is alátámasztást nyert, az I. rendű alperes a fuvarcégtől beszerezte a II. rendű alperes által kiállított fedezetigazolást a CMR biztosításról, ellenőrizte a biztosítási díj befizetését, a biztosítási iratokból megállapítható volt a kockázatviselés kezdő és végső időpontja, a fedezetbe vont rendszámok, mely gépjárművekkel került sor az áru felvételére; beszerzésre került továbbá a ...e által nemzetközi közúti áru fuvarozás céljára kiállított engedély, mindezt ... tanúvallomása is alátámasztotta. Osztotta az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes azon védekezését, hogy amennyiben egy gazdasági társaság a jogszabályokban előírt engedélyekkel rendelkezik, végezheti a fuvarozói tevékenységet attól függetlenül, hogy mióta működik. Az I. rendű alperesnek abból, hogy a fuvarcég nem évek óta működő gazdasági társaság volt, nem kellett azt feltételezni, hogy a fuvarozási szerződésben foglaltakat nem fogja megfelelően teljesíteni.

Mindezért az elsőfokú bíróság arra vont le következtetést, hogy az I. rendű alperes a fuvar megszervezése, a fuvarcég kiválasztása során a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megfelelően járt el, az a körülmény, hogy utóbb bűncselekményt követtek el, az árut eltulajdonították, az I. rendű alperes terhére nem eshet. Mivel nem járt el jogellenesen a fuvarcég kiválasztása során, az e körbeni eljárásával okozati összefüggésben nem okozott kárt, egyébként

annak az összege sem bizonyított.

Nem találta alaposnak az elsőfokú bíróság a megbízói igényérvényesítés elmulasztására történő felperesi hivatkozást sem.

A perben nem volt vitás, hogy az I. rendű alperes a fuvarcéggel szemben nem kezdeményezett a megbízói igények érvényesítése érdekében polgári peres eljárást, ez azonban a rPtk. 517. § (1) bekezdésébe nem ütközött. A ... Járásbíróság ... számú ítéletében megállapítottak szerint ...nak nem volt pénze, uzsorakölcsönt kívánt felvenni, szorult anyagi helyzetét kihasználva alapították meg vele a fuvarcéget, melyhez a szükséges pénzeszközöket ... biztosította. A fuvarcég nevében egy ismeretlen nő magát ...nak kiadva jelentkezett a fuvarfeladatra, az átvett 23 tonna cukorból álló rakományt viszont nem szállította le a ...i célállomásra, azt ... vádlott ismeretlen orgazdákhoz juttatta, a bűncselekménnyel okozott kár pedig nem térült meg. A büntetőeljárásban az I. rendű alperes polgári jogi igényt jelentett be, a büntető bíróság álláspontja szerint viszont annak érvényesítésére az elbírált bűncselekmény sértettje, az áru tulajdonosa, mint közvetlen károsult lenne jogosult.

Az elsőfokú bíróság tanúként hallgatta ki ...t, vallomása azt támasztotta alá, hogy a fuvarcéggel semmilyen kapcsolatban nem volt, az alapításában, a fuvarozási engedély ügyintézésében vett részt. A fuvarcég kényszersztörlés alá került, a kényszersztörlést elrendelő végzésből kitűnt, hogy a lefolytatott vagyonfelkutatás szerint vagyona nem volt; a büntető ítélet szerint a fellelt ... típusú nyergesvontatóra vagyoneklobzást rendeltek el, a többi fuvarcég sorsa viszont ismeretlen maradt. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint minderre figyelemmel az I. rendű alperes alappal hivatkozott arra, hogy a fuvarcéggel szembeni polgári per nem járt volna eredménnyel, amennyiben pert indít és marasztaló ítélet születik, annak végrehajtására nem került volna sor, mert a társaság egyetlen vagyontárgyára vagyoneklobzást rendeltek el. A felperes és az I. rendű alperes becsatolt levelezése, az ügyvezetők egybehangzó nyilatkozata, a jelen perre vonatkozó megállapodásuk, a büntető feljelentés és a polgári jogi igénybejelentés, valamint a II. rendű alperesnek küldött felszólító levél is azt támasztja alá, hogy az áru eltűnését követően az I. rendű alperes a felperessel folyamatosan együttműködött. Utalt az elsőfokú bíróság arra is, amennyiben az I. rendű alperes a rPtk. 517. § (1) bekezdése szerinti kötelezettségét mégis megszegte volna, a felperes nem igazolta, hogy azzal okozati összefüggésben az általa állított összegű kár érte.

A fuvarcég biztosítójával, a II. rendű alperessel szembeni igényérvényesítés vonatkozásában kifejtette, a vele szembeni követelés nem idő előtti, a perindításnak nem volt eljárásjogi feltétele, hogy a fuvarcég felelősségét büntető vagy polgári bírósági határozat megállapítsa, vagy egyéb eljárásban a marasztalására sor kerüljön, ezért a permegszüntetés iránti kérelem elutasításáról döntött.

Ugyanakkor a felperes a II. rendű alperessel szemben perbeli legitimációval a rPtk. 559. § (2) bekezdésében foglaltak szerint nem rendelkezik. Jogszabályi tilalom alá esik a károsult biztosítóval szembeni közvetlen fellépése, ezért nem volt annak jelentősége, hogy a II. rendű alperes és a fuvarcég között érvényesen létrejött-e a biztosítási szerződés; amennyiben ugyanis nem, ez is a kereset elutasítására vezető ok, ha viszont a felelősségbiztosítási szerződés megkötésre került, akkor a közvetlen igényérvényesítés kizártsága miatt van helye a II. rendű alperessel szembeni kereset elutasításának.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte annak a megváltoztatását, az alperesek keresete szerinti marasztalását.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg szállítmányozási szerződés létrejöttét, arra sem ... tanúvallomásából, sem az I. rendű alperes által utólag kiállított okirati bizonyítékokból nem lehetett volna következtetni. A felperes abban a feltevésben kötött szóban szerződést az I. rendű alperessel, hogy a fuvar maga teljesíti, ahogyan azt éveken át tette, a korábbi fuvarjogviszonyok létrejöttét igazoló e-maileket a feltehető szerződéses akaratuk alátámasztására

figyelembe kellett volna venni. A felperes számára az évek óta működő gyakorlaton és bizalmi alapon megkötött fuvarszerződés létrejötte nem volt kétséges, eltérő nyilatkozatot ugyanis az I. rendű alperes nem tett. Nem közölte, hogy fuvarozás helyett szállítmányozási tevékenységet fejt ki, nem mutatta be a fuvarcéggel megkötött fuvarozási szerződést, nem adott tájékoztatást arról, hogy az átvett áruért nem vállalt felelősséget. A szerződés teljesítésével összefüggésben felvilágosítást, a korábbi gyakorlatuktól történő eltérést nem közölt, az áruért küldetett egy kamiont, melyre a felperes abban a tudatban rakodott, hogy a rakományt az I. rendű alperes maga fogja a célállomásra eljuttatni.

Véleménye szerint nem minősül szállítmányozási tevékenységnek a fuvarszköz felrakóhelyre küldése, ezen jogviszony létrejöttét a küldemény továbbításával kapcsolatos egyéb teendők ellátása támasztaná alá, ilyen feladatot azonban az I. rendű alperes nem végzett. Felvette a rendelést a felperestől, kiválasztott egy fuvarozót mint teljesítési segédet, de nem vállalt a küldemény továbbításával kapcsolatosan semmilyen további teendőt, nem tárolta, mozgatta, ellenőrizte, csomagolta stb.

Utalt arra is, gondossági kötelezettsége lett volna a fuvarozó helyes megválasztása, az a körülmény, hogy a fuvarcég újonnan megalapított volt, egynapos CMR biztosítással rendelkezett, ez önmagában fel kellett volna, hogy keltse a fuvarozásban hosszabb ideje szakcéggként tevékenykedő I. rendű alperes figyelmét.

A perben nem volt vitás, hogy az I. rendű alperes együttműködött a felperessel, a fuvarcéggel szembeni igényérvényesítés nem vezetett volna eredményre, ettől függetlenül fel kellett volna lépnie a fuvarcéggel és a bűncselekményt elkövető ...nal szemben is annak érdekében, hogy megalapozza a II. rendű alperes sikeres perlését. A rPtk. 517. § (1) bekezdése nem öleli fel a megbízónak a fuvarozóval szembeni valamennyi igényét, csak azokat, amelyek a szállítmányozó által a saját nevében, de a megbízója javára kötött szerződésből erednek, ebbe a körbe esik a felperes teljes kára. Az igényérvényesítési kötelezettség ugyanis ott nyer létjogosultságot, ahol érvényesülhet a szállítmányozó speciális szaktudása, emiatt van a megbízójánál kedvezőbb helyzetben. A törvényhely nyelvtani értelmezésével szemben a bírói gyakorlat - a kereskedelmi élet kívánalmainak megfelelően - kitágította a „fuvarozóval szembeni” fordulatot valamennyi, a szállítmányozó által igénybe vett közreműködőre, a nagyobb jártassága ugyanis nemcsak a fuvarozóval, hanem az egyéb közreműködőkkel szembeni igényérvényesítés során is fennáll. A rPtk. 517. §-a eljárásjogi lehetőséget biztosít a szállítmányozónak arra, hogy olyan igényeket is érvényesítsen, amelyek voltaképpen nem illetik meg. A szállítmányozó igényérvényesítési kötelezettségét a felek egyező akarattal kizárhatják, terjedelmét korlátozhatják, meghatározhatják annak módjait, mindezek hiányában azonban a rPtk. 515. § (2) bekezdése, valamint a bizományra és a megbízásra vonatkozó háttérszabályok értelmében a megbízó utasításait köteles követni. Fontos, hogy a szállítmányozó kifejezett utasítása nélkül is a megbízó érdekeinek védelmére, jogainak megóvására köteles. A bírói gyakorlat egyező abban, mindaddig, amíg a fuvarozóval szemben lehetőség van az igények érvényesítésére, a megbízó nem léphet fel az igényérvényesítés elmulasztása miatt a szállítmányozóval szemben. Az utóbbi miatt támasztható kárigény akkor nyílik meg, amikor a megbízó követelésének az érvényesítése a fuvarozóval, a rakodó, a raktározó, a kikötői vállalatokkal szemben lehetetlenné vált, vagyis elévült. A szállítmányozó a megbízó jogainak megóvása érdekében szükséges intézkedésekre köteles, ebbe tartozik az is, hogy a megbízó igényeit a bíróság előtt érvényesíti.

Amennyiben az igényérvényesítési kötelezettségének nem tesz eleget, az abból eredő valamennyi kárért felel a rPtk. 318. §-án keresztül alkalmazandó rPtk. 339. §-a alapján. A kártérítési kötelezettsége terjedelme ahhoz igazodik, hogy a közreműködővel szembeni igényérvényesítés milyen eredményre vezetett volna, tehát nem a teljes kár megtérítésére köteles, a fuvarozói szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség ugyanis mind a rPtk., mind a CMR alapján korlátozott az árukár és a késedelem esetén egyaránt.

Álláspontja szerint nem minősül a megbízó önhibájának és nem vezet a szállítványozó felelősség alóli mentesülésére, ha a megbízó a rPtk. 517. § (2) bekezdésében részére biztosított közvetlen igényérvényesítési jogával nem él, ez ugyanis jogosultság és nem kötelezettség, továbbá az önhiba önkárokozást jelent, amely a jelen esetben nem valósult meg.

Véleménye szerint az elsőfokú bíróság a II. rendű alperessel szembeni perbeli legitimációja hiányának a megállapításakor a rPtk. 559. § (2) bekezdésében foglaltakat tévesen alkalmazta. A felperes megállapítási és marasztalási keresetét is kénytelen volt előterjeszteni a fuvarcéggel szemben, mivel azt az I. rendű alperes nem tette meg egy külön perben. A fuvarcég kényszertörlés miatt megszűnt, vonatkozásában a per megszüntetésére is sor került, a II. rendű alperessel szemben a károkozó perbeli jogállásának a megszűnéséig előterjesztett megállapítási kereset marasztalási keresetté alakult át. Utalt arra, hogy az EBH2002. 633. számú elvi döntés szerint is a rPtk. 559. § (2) bekezdése nem zárja ki a biztosítóval szemben megállapítási kereset előterjesztését, ha annak a rPp. 123. §-a szerinti előfeltételei egyébként fennállnak. A rPtk. 559. § (2) bekezdése ugyanis csupán azt kívánja meggátolni, hogy a biztosított a fedezetet a károsult elől elvonhassa, illetve azt, hogy a károsult a károkozó helyett eleve a biztosítót perelje a kárösszeg megfizetése iránt. A rPtk. csak a közvetlen igényérvényesítést tiltja, vagyis a károkozó marasztalását követően az önként nem teljesítő biztosító ellen engedi marasztalási kereset előterjesztését.

Az I. rendű alperes a fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a becsatolt okirati bizonyítékok - szállítványozási megbízás visszaigazolása, CMR fuvarlevél, az I. rendű alperes és a fuvarcég közötti fuvarmegbízás, a szállítványozásról kiállított számlák - és ... tanúvallomása alapján helyesen vont le következtetést arra, hogy közte és a felperes között nem fuvarozási, hanem a rPtk. 514. § (1) bekezdése szerint minősülő szállítványozási szerződés jött létre. A jogviszony minősítése körében kellett értékelni, hogy az I. rendű alperes nem rendelkezett ömlesztett áru szállítására alkalmas kamionnal, ezért sem tudta volna a fuvarozási tevékenységet ellátni, egyébként a szerződő felek közötti több éves együttműködés során mindig szállítványozóként járt el.

A fellebbezésben foglaltaktól eltérően a szállítványozási tevékenysége nem a fuvarcég telefonon történő felhívására korlátozódott, hanem a számára fuvarmegbízást is adott, melyet megelőzően ellenőrizte a társaság cégkivonatát, biztosítási kötvényét, beszerezte a CMR biztosításra vonatkozó fedezetigazolást, a nemzetközi közúti árufuvarozás céljára kiállított engedélyét, ellenőrizte, hogy a biztosítási díjat befizette-e, valamint a ... rendszerben is informálódott. Az áruval történő kontakt nem feltétele a szállítványozásnak, az utóbbi tevékenység inkább közvetítői, szellemi munka, az elsődleges feladat megkötni az áru továbbításához szükséges fuvarozási és egyéb szerződéseket.

Az I. rendű alperes által igazolt kontroll tevékenységre figyelemmel helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a szállítványozási szerződés teljesítése körében, valamint a fuvarozó kiválasztása során jóhiszeműen, a tisztesség követelményeinek megfelelően járt el, az a körülmény, hogy utóbb a fuvarcég felhasználásával bűncselekményt követtek el, az áru eltulajdonításra került, nem eshet a terhére.

Alapítan az a fellebbezési okfejtés, hogy az I. rendű alperes elmulasztotta a fuvarcéggel szembeni igényérvényesítést. Az utóbbi egyébként nem járt volna eredménnyel, mert a társaságot kényszertörlési eljárás során ...-jén hivatalból törölték, vagyona nem volt. Ebből következően a fuvarcég elleni esetleges bírósági igényérvényesítés elmulasztása károsodáshoz nem vezetett, az eljárástól ugyanis reális eredmény nem lett volna várható, csak perköltséget generált volna. Ennek ellenére az I. rendű alperes minden tőle elvárható, észszerű intézkedést megtett, büntető feljelentéssel élt, a büntető eljárásban polgári jogi igényt jelentett be, a II. rendű alperes felé megtette a kárbejelentést és teljesítésre szólította fel, végig együttműködve a felperessel. Az I. rendű alperes a felperessel közösen jutott arra, hogy egyedül a kereset kiterjesztésével van mód a II. rendű alperessel szembeni igényérvényesítésre, e körben megállapodást is kötöttek.

Mindezért megalapozottan utasította el az elsőfokú bíróság a felperes rPtk. 517. §-ára alapított követelését.

A fellebbezésben foglaltaktól eltérően az I. rendű alperesnek az általa megtett intézkedéseken felül egyéb lehetősége nem volt fellépni a II. rendű alperessel szemben, mert vele nem állt jogviszonyban és károsultnak sem minősült. A fellebbezésben hivatkozott eseti döntések alapulvételével a rPtk. 559. § (2) bekezdésének rendelkezéseitől eltérve a károsult számára nyílhat meg lehetőség arra, hogy megállapítási keresetet, illetve marasztalási igényt terjesszen elő közvetlenül a biztosítóval szemben.

A Fővárosi Ítélet tábla a jogorvoslati eljárás során az elsőfokú bíróság ítéletének a per megszüntetési kérelmet elutasító rendelkezését nem érintette, tekintettel arra, hogy a határozat e körben - fellebbezés hiányában - a rPp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett.

A felperes fellebbezése részben megalapozott.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében a fellebbezéssel érintett részében a tényállást a jogvita elbírálásához - a felperes II. rendű alperessel szembeni keresetelési joga hiányának a téves megállapítása folytán - kellően nem tárta fel és az abból levont jogi következtetése is csak részben, az I. rendű alperessel szembeni kereset elutasítás tekintetében helytálló, egyebekben alaptalan.

A fellebbezésben foglaltaktól eltérően nem téves az elsőfokú bíróság azon álláspontja, hogy az I. rendű alperes szállítványozóként járt el és mivel a perbeli árut nem maga fuvarozta (önszerződés hiánya), azt nem is gyűjtőforgalomban továbbította, ezért az áru elveszése miatt bekövetkezett kárért fuvarozó módjára nem felel, a felperes sem fuvarozási szerződés létrejöttét, sem a fenti, a rPtk. 520. § (2) bekezdése szerinti jogszabályi feltételek teljesülését nem igazolta.

Az elsőfokú bíróság a létrejött jogviszony minősítése körében a rendelkezésére álló bizonyítékokat a rPp. 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően vette figyelembe, okszerűtlen értékelés hiányában pedig felülmérlegelésre nincs mód, ugyanakkor a Fővárosi Ítélet tábla a határozat indokolását az e körbeni fellebbezési érvelésre figyelemmel az alábbiakkal egészíti ki.

A fuvarozási és a szállítványozási szerződés írásba foglalási kötelezettség hiányában a felek lényeges kérdésekben való szóbeli megállapodása alapján is létrejöhet, a perbeli esetben az írásbeliség elmaradása miatt az elsőfokú bíróság az ügyletkötés tartalmára az annak létrehozásában közreműködő ügyintéző, ... tanúvallomását helyesen tekintette lényegesnek és fogadta el azt - mivel teljes egészében összhangban állt a rendelkezésre álló okiratokban foglaltakkal - az I. rendű alperesi védekezés alátámasztására alkalmasnak. A tanú vallomása és az okiratok közötti összhang fennállására engedett következtetni az, hogy a fuvarmegbízáson az szerepelt, az I. rendű alperes a tevékenységét a Magyar Általános Szállítványozási Feltételek szerint végzi, tehát egyértelműen szállítványozóként lépett kapcsolatba a fuvarcéggel, amely a fuvarlevélen fuvarozóként került feltüntetésre és ezen társaságot nevezte meg a felperes is a II. rendű alperesnek küldött felszólító levelében a fuvarfeladat teljesítőjeként. Tekintettel arra, hogy az ügyletkötés során és nem az azt követően keletkezett okiratoknak lehet ügydöntő jelentősége, ezért az elsőfokú bíróság helytállóan értékelte a felek perbelin kívüli üzleti kapcsolatára vonatkozóan becsatolt okiratokat és bár kétségtelenül az ügyletkötés utáni időpontra esett a szállítványozási megbízás visszaigazolása, azonban nem hagyható figyelmen kívül, hogy az okirat utólagos kiállításakor az I. rendű alperes annak tartalma helyességét vitató nyilatkozatot nem tett.

A jogviszony felperes által állított minősítésére az sem ad alapot, hogy az I. rendű alperes feladata döntően a fuvarozó kiválasztására és a fuvarozási szerződés megkötésére korlátozódott. Nem vitás

peradat, hogy az I. rendű alperes más tevékenységet - tárolás, raktározás, vámkezelés stb. - nem végzett, ezek a feladatok azonban a szállítmányozási jogviszonynak nem jellegadó, elmaradhatatlan elemei, a felmerülésük esetleges, a megbízó igényétől, a fuvarfeladat teljesítésének az összetettségétől függő, jelentősége annak van, hogy a rPtk. 514. § (1) bekezdése szerinti főszolgáltatás teljesítésre, a fuvarozási szerződés megkötésre került.

Helytállóan jutott az elsőfokú bíróság arra is, hogy az I. rendű alperest a rPtk. 515. § (1) bekezdésének első fordulata szerinti, a fuvarozó megválasztására vonatkozó gondossági kötelezettség megszegése nem terheli. A fuvarfeladat teljesítése során az áru az eltulajdonítása következtében elveszett, azonban az I. rendű alperes a rPtk. általános szabályai szerinti felelőssége alól magát sikeresen kimentette, bizonyította, hogy a fuvarcég megválasztása során az adott helyzetben általában elvárhatóan járt el. Rámutat a Fővárosi Ítéltábla arra, hogy a fuvarozó kiválasztásának a gondossága körében a szállítmányozó eljárása a fuvarozási szerződés megkötésekor fennálló és nem az azután bekövetkező körülmények figyelembevételével értékelendő, azt kell elbírálni, hogy a tőle elvárható, észszerű ellenőrzési kötelezettségének eleget tett-e. A virtuális fuvarbörzén keresztül online történő fuvarszervezés során sem mellőzhető az ajánlattevő cég ellenőrzése, utóbbi alól a ... rendszer használatához szükséges regisztráció felmentést nem ad, azt nem helyettesítheti. A perbeli küldemény biztonságos továbbításához fűződő felperesi érdek feltételül megkívánta, hogy az I. rendű alperes a vele korábban együtt nem működő, részére fuvarozást nem végző, számára ismeretlen társaságot ellenőrizze abból a szempontból, hogy a rakomány célba juttatására elvileg alkalmas-e, a káresemény bekövetkezte esetén a rakomány megfelelő fedezettel biztosított-e. Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes e körbeni, ... tanúvallomásával is igazolt intézkedéseit - a fuvarcég közúti áru fuvarozási engedélyének és a CMR felelősségbiztosításának az alátámasztására szolgáló okiratok beszerzése - helyesen vette számba és értékelte. A fellebbezésben foglaltaktól eltérően a szállítmányozásban jártas szakcéggént a cégalapítás és a fedezetigazolás kiállításának a fuvarfeladat elvállalásához közel eső időpontjából nem kellett arra következtetnie, hogy csalárd, a rakomány eltulajdonítását célzó piaci szereplővel szerződik, önmagában a cégmúlt hiányából ez nem következik, eltérő esetben kizárt lenne az új társaságok piacon megjelenése.

Osztotta a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság azon álláspontját is, hogy a felperes az I. rendű alperes rPtk. 517. § (1) bekezdése szerinti igényérvényesítési kötelezettsége megszegését sem bizonyította.

A rPtk. 517. §-a nem tartalmaz részletszabályokat az igényérvényesítési kötelezettség módját illetően, ezért a rPtk. 521. § (3) bekezdésén és a rPtk. 513. § (2) bekezdésén keresztül irányadónak kell tekinteni a megbízás szabályait, azaz az igényérvényesítési kötelezettség teljesítésével kapcsolatos jogcselekményekre alkalmazni kell a rPtk. 474. § (2) bekezdését, mely szerint a megbízást a megbízó utasításai szerint és érdekének megfelelően kell teljesíteni. A rPtk. 479. § (1) bekezdése szerint az ügy ellátásával felmerülő költségek a megbízót terhelik, a megbízott a költségek előlegezésére nem köteles. Ezen jogszabályi rendelkezések alapján alakult ki az az egységes bírói gyakorlat, mely szerint a szállítmányozó a megbízója érdekében a fuvarozó felé azokat a nagyobb költséggel nem járó intézkedéseket köteles megtenni, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a megbízó kárigénye a későbbiek során eredményesen érvényesíthető legyen, ilyennek minősül a kiszolgáltatáskor szükségessé váló fenntartás közlése, vagy felszólamlás benyújtása. Bírósági eljárás megindítására viszont a szállítmányozó csak a megbízó utasítására és annak költsége előlegezése esetén köteles, a keresetlevél benyújtásával, a perbeli képviselőt ellátásával és a bizonyítási eljárással kapcsolatban felmerülő perköltségek ugyanis egyértelműen a rPtk. 479. § (1) bekezdésében nevesített költségek körébe tartoznak.

A peres felek egyező, a rPp. 163. § (2) bekezdése szerint értékelendő tényelődást tettek arra vonatkozóan, hogy az áru elveszését követően az I. rendű alperesnek a fuvarcéggel nem sikerült érintkezésbe lépnie, sem személyes megkeresés, sem távkapcsolat-felvétel útján. A rendőrhatalóság felé tett feljelentése, valamint a büntetőeljárásban a polgári jogi igénybejelentése azt igazolja, hogy a megbízó érdekeit szem előtt tartva járt el, együttműködő, támogató magatartását a felperes sem vonta kétségbe és maga sem állította azt, hogy a perlésre utasítást adott volna.

Az elsőfokú bíróság álláspontját osztva rámutat a Fővárosi Ítéletábla arra, a szállítmányozó a megbízójával szemben azért a kárért felel, amely az igényérvényesítés elmulasztásából származik, ez azonban nem azonos az árukárral, a kárfelelősség nem a konkrét árukárhoz igazodik, hanem ahhoz az összecszerűséghez, amelyet peres úton, reális körűlmények és kellő perviteli gondosság mellett a károkozó marasztalása terén el lehetett volna érní.

A büntetőeljárás során meghozott ítéletek és a kényszertörlési eljárásban hozott végzés közokiratként igazolta, hogy a fuvarcég - a vagyonekobbzással érintett egyetlen fuvarcszkőzt leszámtva - vagyontalan fantomcég volt, melyből okszerűen az következik, hogy a fellelhetősége esetén sem lett volna eredményesen perelhető, utóbbtól a kár megtérűlése alappal nem lett volna várható, mely ugyancsak a rPtk. 517. § (1) bekezdésére alapított igény elutasítására ad alapot.

A fuvarcég cégnyilvántartás szerinti tulajdonosának, ...nak a szerepe csak a büntetőeljárásban tisztázódott, nevezett személy nem állt jogviszonyban az I. rendű alperessel, a társaság és a tulajdonosa elkűlönűlt jogalanyisága nem hagyható figyelmen kívül, ezért alaptalan a felperes magánszemély perlésének a szűkségességre vonatkozó fellebbezési okfejtése, melynek figyelembevételét a rPp. 235. § (1) bekezdése egyébként is kizárja.

Az I. rendű alperest szállítmányozóként a megbízói igény érvényesítése a rPtk. 517. § (1) bekezdése értelmében a fuvarozóval, illetve a fuvarfeladat teljesítésében részt vevő egyéb közreműködővel szemben terheli, a II. rendű alperes nem tartozik ebbe a körbe. A vele szembeni közvetlen fellépés jogszabályi tilalma kizárólag a felperes részéről törhető át az alábbiakban kifejtettek szerint, mindezért nem foghatott helyt a II. rendű alperessel szembeni perbeli igényérvényesítési kötelezettség elmulasztására vonatkozó fellebbezési érvelés sem.

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a II. rendű alperes felperes általi perlésének a kizártságára vont le következtetést, mert az téves jogszabály értelmezésen és alkalmazáson alapult.

A rPtk. 559. §-ának (2) bekezdése szerint a felelősségbiztosítás körében a biztosító a megállapított kártérítési összeget csak a károsultnak fizetheti, a károsult azonban igényét közvetlenül a biztosító ellen nem érvényesítheti.

Ezen jogszabályi rendelkezés jogpolitikai célja valóban az, hogy a biztosított a fedezetet a károsult elől ne vonhassa el, egyben megakadályozza azt, hogy a károsult a károkozó helyett eleve a biztosítót perelje a kártérítési összeg megfizetése iránt.

A Fővárosi Ítéletábla - a fellebbezésben felhívott eseti döntésen alapuló érvelést osztva - egyetért azzal, hogy a rPtk. 559. §-ának (2) bekezdése szerinti tiltó rendelkezés alkalmazásában a károsult igényén a kártérítési összeg (biztosítási összeg) megfizetése iránti követelést, azaz marasztalási keresetet kell érteni - abban a bírői gyakorlat már egységes, hogy a rPp. 123. §-ában előírt feltételek fennállása esetén megengedett a felelősségbiztosító ellen megállapítási kereset előterjesztése -, továbbá a rPtk. csak a közvetlen igényérvényesítést tiltja, vagyis a károkozó biztosított marasztalását követően az önként nem teljesítő biztosító ellen is megnyílik a marasztalási kereset előterjesztésének a lehetősége.

A felelősségbiztosításnak ugyanakkor az a rendeltetése, hogy a károsult a biztosítási szerződés

alapján őt jogszerűen megillető reparációhoz hozzájusson, ezért nem minősülhet a jogintézmény szerepével összhangban álló jogszabály-értelmezésnek és alkalmazásnak az, amely ezen jogintézményi cél elérése ellen ható helyzetet eredményez.

A jelen ügyben a kereset kiterjesztéssel III. rendű alperesként perbe állított fuvarcég a rPp. 48. §-a szerinti perbeli jogképességét a vele szemben megindult kénysztörlési eljárásban meghozott határozattal, a cégnyilvántartás adataival - mely szerint ...-jén törölték - igazoltan elvesztette, vonatkozásában a per jogerősen szükségképpen megszüntetésre is került. Ebből következően a felperesnek már nincs jogi lehetősége a fuvarcég károkozókénti felelőssége megállapítását, kártérítésre kötelezését kérni, a jogvita ezen speciális tényállási elemére tekintettel viszont nem zárható el a II. rendű alperessel szembeni közvetlen igényérvényesítéstől, a marasztalási keresettel történő fellépésének a kizárása a II. rendű alperes - a felelősségbiztosítás jogintézményének a rendeltetésével össze nem egyeztethető - automatikus mentesülésére vezetne.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a károsult és a károkozó közötti kárfelelősség az utóbbi perben állása hiánya ellenére vizsgálható, az e körbeni jogi következtetések II. rendű alperesre kiható levonása lehetséges, mert a káresemény bekövetkeztének a megítéléséhez releváns tényeket a büntető eljárásban meghozott jogerős ítélet tartalmazza, azok figyelembevételét pedig a rPp. 4. § (1) bekezdése nem zárja ki, a rPp. 3. § (5) bekezdése a tényállás felderítéséhez a szabad bizonyítás elvét rögzíti.

Tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság a felperes II. rendű alperessel szembeni keresetét a keresetiségi joga hiánya - a fent kifejtettek szerint e körben tévesen elfoglalt jogi álláspontja - miatt utasította el, ezzel kapcsolatban elmulasztotta a tényállás kellő feltárását, mely az e körbeni ítéleti rendelkezés érdemi megalapozottságának a felülbírálatát kizárta.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a rPp. 213. § (2) bekezdése alkalmazásával részítélettel határozott az I. rendű alperessel szembeni keresetet elutasító és a felperest felé perköltségre kötelező rendelkezés helybenhagyásáról, továbbá a rPp. 252. § (3) bekezdése alapján döntött a II. rendű alperes vonatkozásában hozott ítéleti rendelkezés hatályon kívül helyezéséről, e körben a per újabb tárgyalását és újabb határozat hozatalát elrendelve.

A megismételt eljárásban a felperes II. rendű alperessel szembeni keresete ismételt elbírálása szükséges, melynek során - értelemszerűen a permegszüntetési kérelem kivételével - ki kell térni az ellenkérelemben előadott többirányú védekezés megalapozottságának a vizsgálatára is.

A Fővárosi Ítéltábla a részítélettel elbírált követelés alapulvételével, a rPp. 239. §-a alapján alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte pervesztesként a felperest az I. rendű alperes jogi képviselőjével felmerült jogorvoslati költsége megfizetésére, továbbá a részbeni hatályon kívül helyezés folytán a rPp. 252. § (4) bekezdése alapján a felperes és a II. rendű alperes jogi képviselői munkadíjjal felmerült másodfokú perköltségét csak megállapította a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdésében foglaltak alkalmazásával, annak mértékét a kifejtett ügyvédi tevékenységhez igazította, valamint megállapította a felperes illetékfeljegyzési joga folytán a Magyar Állam által előlegezett jogorvoslati illeték összegét azzal, hogy a megállapított perköltség tekintetében a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság határoz.

Budapest, 2020. március 10.

. Kurucz Zsuzsánna s. k.
a tanács elnöke

Levek Istvánné dr. s. k.
előadó bíró

. Felker László s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:
Szigeti Krisztina
tisztviselő